

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, 12 stycznia 2023 r.
Znak sprawy: DŻW.zch.870.3.2023

Pan
Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej
ul. Wiejska 6/8,
00-902 Warszawa

Dotyczy: Oświadczenia złożonego przez senatora Beniamina Godylę na 55. posiedzeniu Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 15 grudnia 2022 r. w sprawie uszczelnienia systemu zwalczania ASF

Szanowny Panie Marszałku,

W nawiązaniu do pisma z dnia 16 grudnia 2022 r. znak: BPS/043-55-2000/22 w sprawie oświadczenia złożonego przez senatora Beniamina Godylę na 55. na posiedzeniu Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 15 grudnia 2022 r. dotyczącego uszczelnienia systemu zwalczania ASF uprzejmie informuję, co następuje.

Zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 1421, z późn. zm.) w przypadku zagrożenia wystąpienia lub wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania, w tym afrykańskiego pomoru świń (ASF) powiatowy lekarz weterynarii, w drodze rozporządzenia – aktu prawa miejscowego, może wprowadzić czasowe ograniczenia w przemieszczaniu się osób lub pojazdów.

Organy Inspekcji Weterynaryjnej wielokrotnie wprowadzały zakaz wstępu do lasu na obszarze niektórych powiatów. Przykładem może być rozporządzenie Wojewody Lubuskiego z dnia 15 listopada 2019 r. w sprawie zwalczania afrykańskiego pomoru

świń u dzików na terenie powiatu wschowskiego, nowosolskiego, zielonogórskiego, miasta Zielona Góra oraz powiatu żagańskiego i żarskiego (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2019 r. poz. 3337), zgodnie z którym na obszarze skażonym afrykańskim pomorem świń u dzików zakazano wstępu do lasu bez zgody powiatowego lekarza weterynarii.

Uzasadnienie do ww. rozporządzenia Wojewody Lubuskiego wskazywało, że przedmiotowe rozporządzenie zostało wydane na podstawie z art. 46 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, a o jego wydanie wnioskował Lubuski Wojewódzki Lekarz Weterynarii w związku z wykryciem przypadku afrykańskiego pomoru świń na terenie województwa lubuskiego.

Należy podkreślić, że Wojewoda Lubuski zdecydował o wprowadzeniu ww. zakazu – opierając się na ocenie sytuacji epizootycznej w terenie dokonanej przez kompetentne organy Inspekcji Weterynaryjnej – jako elementu zarządzania ryzykiem, jakie powoduje pojawienie się przypadków ASF na danym obszarze.

W tym miejscu należy podkreślić, że wyposażenie odpowiednich organów w uprawnienia do stanowienia aktów prawa miejscowego jest odpowiedzialnością ustrojodawcy na uwarunkowania lokalne i wynika przede wszystkim z następujących przesłanek:

- 1) szczegółowe regulowanie zagadnień lokalnych przez organy centralne nie jest wskazane ze względu na niepełną znajomość specyfiki lokalnej, a tym samym możliwość pominięcia swoistych uwarunkowań występujących na danym obszarze,
- 2) brak konieczności jednolitego normowania danej kwestii na obszarze całego kraju z uwagi na jej lokalny charakter,
- 3) potrzeba szybkiej reakcji przez organy lokalne w sytuacjach nadzwyczajnych, czego co do zasady nie da się zapewnić na poziomie centralnym.

Kompetencje do stanowienia aktów prawa miejscowego, jakie posiadają terenowe organy administracji rządowej, zwłaszcza w obszarze prawodawstwa weterynaryjnego, są często wykorzystywane na poziomie lokalnym zarówno przez powiatowych lekarzy

weterynarii, jak i wojewodów. Dotyczy to w szczególności sytuacji gdy potrzebna jest szybka reakcja w przypadku zagrożenia wystąpienia lub wystąpienia na poziomie lokalnym (powiatowym lub wojewódzkim) choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania, jak ma to miejsce w przypadku ASF. W takim przypadku co do zasady nie zachodzi konieczność jednolitego normowania danego zagadnienia na obszarze całego kraju z uwagi na jego lokalny charakter. Jednocześnie to zwykle dany organ terenowy posiada najlepszą wiedzę jakie środki należy zastosować uwzględniając swoiste uwarunkowania – istotne z epidemiologicznego punktu widzenia – występujące na danym obszarze. Uprawnienia prawotwórcze, które posiadają w tym zakresie terenowe organy administracji rządowej, zwłaszcza w obszarze ochrony zdrowia zwierząt i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, wpisują się w strategię szybkiej likwidacji oraz ograniczania szerzenia się zagrożenia epizootycznego wywołanego daną jednostką chorobową na poziomie lokalnym.

Odnosząc się do kwestii kampanii informacyjnej oraz szkoleń uprzejmię informuję, że Inspekcja Weterynaryjna (IW) prowadzi w sposób ciągły cykliczne kampanie informacyjne mające na celu przekazanie wiedzy na temat ASF różnym podmiotom, w tym rolnikom, myśliwym, władzom samorządowym, strażom, inspekcjom, innym służbom, czy też podmiotom świadczącym usługi z zakresu przewozu osób (np. operatorom portów lotniczych i portów morskich), operatorom biur podróży, czy podmiotom świadczącym usługi pocztowe i kurierskie. Przedstawiciele IW biorą także udział w spotkaniach i konferencjach poświęconych tematyce ASF i bioasekuracji oraz udzielają wywiadów w prasie, radio i telewizji.

W proces informowania i kształcenia rolników włączone zostały także wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego, podległe Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Tematyka związana z zagrożeniem ASF oraz przeciwdziałaniem tej chorobie znalazła się wśród priorytetów pracy doradczej.

Podstawową formą akcji informacyjno – upowszechnieniowych jest zamieszczanie filmów, artykułów i innych materiałów w zakładkach, założonych w tym celu, na stronach internetowych wszystkich ODR. Najczęściej zamieszczane są materiały otrzymywane od wojewódzkich lekarzy weterynarii lub z MRiRW. Ponadto, na tablicach w centrali ODR –ów i w biurach terenowych są zamieszczane ogłoszenia, plakaty,

komunikaty i inne ogłoszenia w formie drukowanej. Te same materiały zamieszczane są też przez pracowników ODR w urzędach gmin lub w sołectwach. Na podkreślenie zasługuje działalność informacyjna, prowadzona poprzez publikację artykułów na ten temat w czasopiśmie (miesięcznikach) wydawanych przez ODR-y. Informowanie o potencjalnym zagrożeniu ASF prowadzone jest także podczas imprez masowych, organizowanych lub współorganizowanych przez ODR-y: targach, dożynkach, wystawach, konkursach itp. Na imprezach tych rozdawane są ulotki na temat ASF, najczęściej opracowane przez MRiRW lub Głównego Lekarza Weterynarii.

Niezależnie od imprez masowych, organizowane są specjalne szkolenia dla rolników lub wygłaszane wykłady na ten temat przy okazji innych szkoleń lub konferencji. Niektóre ODR-y wysyłają informacje e-mailowe bezpośrednio do rolników, którzy są zarejestrowani w bazie ODR. Doradcy terenowi udzielają także porad indywidualnych i pomagają w ubieganiu się o rekompensaty w przypadku wystąpienia ASF w danym gospodarstwie, o ile rolnicy zwrócą się o taką pomoc.

Ponadto informuję, że równolegle podejmowane są i będą kontynuowane działania prewencyjne związane z podnoszeniem poziomu bioasekuracji gospodarstw. Wypracowane zostały także mechanizmy zachęcające rolników do prewencji i odpowiedniego zabezpieczenia swoich gospodarstw, gdyż tylko powzięcie przez nich odpowiednich środków w największym stopniu może wpłynąć na minimalizację ryzyka zawleczenia choroby do ich stad.

Obowiązek przestrzegania zasad bioasekuracji dotyczy zarówno ograniczenia możliwości przeniesienia wirusa ze środowiska naturalnego do gospodarstw utrzymujących świnie, jak również w samym środowisku naturalnym (rola bioasekuracji myśliwych, pracowników służb leśnych, ale także pracowników innych gałęzi gospodarki, np. sektora turystyki, czy samych podróżnych).

Wszyscy posiadacze świń, niezależnie od wielkości utrzymywanego stada, zobligowani są do przestrzegania wymagań w zakresie bioasekuracji, określonych w przepisach rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 sierpnia 2021 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. z 2021 r. poz. 1485).

Jednocześnie należy podkreślić, że Inspekcja Weterynaryjna przeprowadza kontrole wszystkich gospodarstw w ww. zakresie. Kontrole prowadzone są w całym kraju na tych samych zasadach, na podstawie obowiązujących w tym zakresie przepisów.

Wykonywane kontrole stanowią także ważne narzędzie o charakterze edukacyjno – informacyjnym, co w efekcie przekłada się na wzmacnianie świadomości obywateli w zakresie: samej choroby, środków prewencyjnych oraz obowiązujących wymagań weterynaryjnych.

Jednocześnie informuję, że rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2021/605 z dnia 7 kwietnia 2021 r. ustanawiające szczególne środki zwalczania afrykańskiego pomoru świń wprowadziło środki szczególne w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń do jednolitego stosowania przez państwa członkowskie UE dotknięte tą chorobą.

Jednym ze środków wskazanym w powyższym rozporządzeniu jest obowiązek opracowania dla danego gospodarstwa planu bioasekuracji zatwierdzonego przez właściwy organ, zawierającego opis podstawowych czynności jakie podejmuje się w gospodarstwie w celu ochrony przed wnikaniem wirusa ASF.

Wymagania, które muszą znaleźć się w planie bioasekuracji są z reguły wymaganiami o charakterze organizacyjnym, mającymi na celu odpowiednie rozplanowanie pracy oraz przygotowanie określonych procedur i instrukcji dla danego gospodarstwa

Przy tym należy podkreślić, że wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego (ODR) świadczyły realną pomoc rolnikom w opracowywaniu planów bezpieczeństwa biologicznego bezpłatnie. Wsparcie rolników w sporządzeniu planów bezpieczeństwa biologicznego było priorytetowym zadaniem ośrodków.

Ponadto, przeprowadzone zostały skoordynowane działania Inspekcji Weterynaryjnej, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) i ODR. Pracownicy ARiMR kontaktowali się telefonicznie z rolnikami zobowiązanymi do posiadania ww. planu i informowali o możliwości uzyskania bezpłatnej pomocy w tym zakresie w Powiatowych Zespołach Doradztwa Rolniczego.

Równocześnie, na poziomie województwa i powiatu, została nawiązana bezpośrednia współpraca ODR-ów z terenowymi strukturami Inspekcji Weterynaryjnej w celu zabezpieczenia wsparcia merytorycznego ze strony IW oraz stałej wymiany wiedzy i informacji dot. przygotowania planów. Lekarze weterynarii przeprowadzili we wszystkich województwach szkolenia doradców rolniczych. W szczególnie trudnych przypadkach, doradcy rolniczy z Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego, sporządzając plany, korzystają ze wsparcia merytorycznego powiatowych lekarzy weterynarii.

Reasumując, kampanie informacyjne oraz szkolenia w zakresie ASF są stale prowadzone od 2013 r. i pozwalają na podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie zagrożenia wystąpienia wirusa ASF. Wymagania bioasekuracyjne stosowane w praktyce pozwalają na ograniczenie szerzenia się takich chorób jak ASF. W konsekwencji pozwala to na ograniczenie strat powstałych w przypadku wystąpienia choroby, w tym w szczególności pozwala ograniczyć zasięg obszarów objętych dodatkowymi wymaganiami.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Lech Kołakowski
sekretarz stanu
/podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów